

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

~~B2134~~

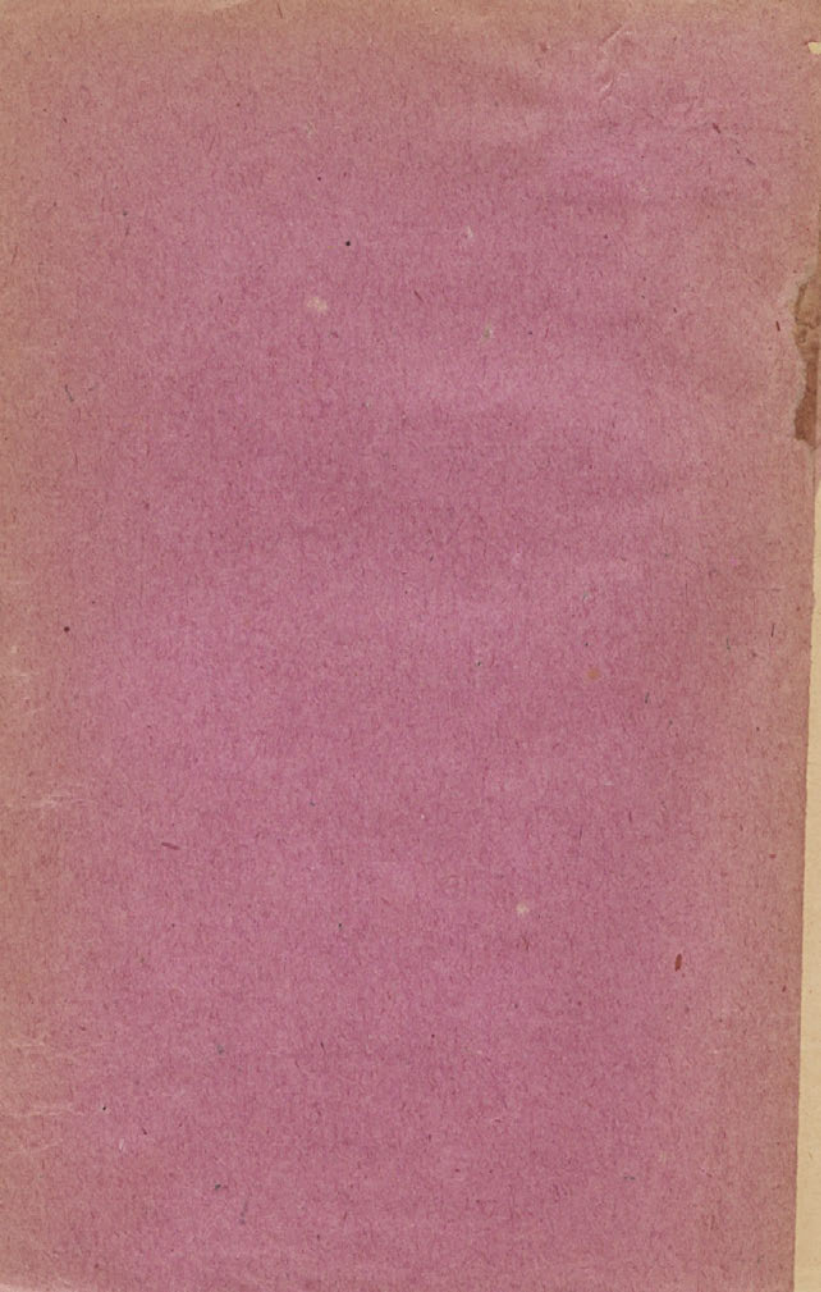
ŠTNA HRANILNICA
RBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV
BEOGRAD

Poštni čekovni zavod v Ljubljani.

Navodila

za učeštvovanje v poštnem čekovnem pro-
metu poštne hranilnice v Beogradu
in čekovnih zavodov v Ljubljani, Sarajevu
in Zagrebu.

LJUBLJANA 1924.

POŠTNA HRANILNICA
KRALJEVINE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV
B E O G R A D

Poštni čekovni zavod v Ljubljani.

Navodila

za učeštvovanje v poštnem čekovnem pro-
metu poštne hranilnice v Beogradu
in čekovnih zavodov v Ljubljani, Sarajevu
in Zagrebu.

LJUBLJANA 1924.

B 6208

~~B 2134~~

E 9014532

UVOD.

Od 1. oktobra 1923. dalje vrše poštno čekovno in virmansko službo v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev:

1.) Poštna hranilnica (Poštanska Štedionica) v Beogradu (začela poslovati 1. oktobra 1923.), ki je obenem centrala pod 2.) do 4.) navedenih zavodov in katere področje obsega poštni direkciji Beograd in Skoplje.

2.) Poštni čekovni zavod v Ljubljani (ustanovljen 1. februarja 1919.) kot podružnica poštne hranilnice v Beogradu za področje poštne direkcije v Ljubljani (t. j. za vso Slovenijo).

3.) Poštni čekovni zavod v Zagrebu (ustanovljen 1. maja 1920.), istotako kot podružnica poštne hranilnice v Beogradu, za področje poštne direkcije Zagreb in Novi Sad (t. j. za Hrvatsko, Slavonijo in Vojvodino).

4.) Poštni čekovni zavod v Sarajevu (ustanovljen 1. julija 1911. kot poštna hranilnica v Sarajevu) kot podružnica poštne hranilnice v Beogradu za področje poštne direkcije Sarajevo, Split in Cetinje (t. j. za Bosno in Hercegovino, Dalmacijo ter Črno goro).

S 1. oktobrom 1923. se je provedla reorganizacija čekovnega poslovanja v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s tem, da se je

1.) uvedla z zakonom o poštno-hranilničnem, čekovnem in virmanskem prometu predvidena

delitev dispozicij računomoimetnikov na čeke (blagajniške čeke) in naloge za izplačilo (vse ostale dispozicije) ter

2.) pospešilo izvrševanje vplačil in izplačil z uvedbo neposrednega občevanja vsakega zgoraj pod 1.) do 4.) navedenih zavodov z vsemi poštami v kraljevini, tako da od 1. oktobra 1923. vsak čekovni zavod, oziroma poštna hranilnica, pošilja čekovne nakaznice direktno na izplačujoče pošte v vsej kraljevini in prav tako tudi vse pošte prijavljajo ter predlagajo prejeta vplačila neposredno dotičnemu zavodu, za katerega je bilo vplačilo izvršeno.

NAVODILA

za učestvovanje v poštnem čekovnem
in virmanskem prometu v kraljevini
Srbov, Hrvatov in Slovencev.

1. Pojem.

Poštni čekovni promet nazivljamo promet s pomočjo čekovnih računov, ki se vodijo pri poštni hranilnici v Beogradu, odnosno njenih podružnicah, t. j. pri poštnih čekovnih zavodih v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu. Za vsakega udeleženca v tem prometu se odvarja posebni čekovni račun, potom katerega se izvršujejo vplačila in izplačila za račun lastnika čekovnega računa, in sicer pri blagajni zavoda, pri vseh posredujočih poštah v kraljevini kakor tudi pri onih denarnih zavodih v kraljevini in izven nje, s katerimi so uspostavljene poslovne zveze.

2. Pristop.

K poštnemu čekovnemu prometu lahko pristopi vsaka fizična ali pravna oseba, ki v zmislu obstoječih zakonov in predpisov prosto razpolaga s svojo imovino (n. pr. privatna oseba, trgovska firma, delniško društvo, oblastvo ali urad, družba ali zavod). Po potrebi si ena in ista oseba lahko pusti otvoriti račune tudi pri raznih zavodih (n. pr. v Beogradu in Ljubljani), ravno tako pa tudi po več računov pri istem zavodu, vendar morajo v tem poslednjem primeru biti nazivi računov različni (kakor n. pr.

Izvozna banka, Ljubljana — Izvozna banka, blagovni oddelek, Ljubljana — Izvozna banka, amerikanski oddelek, Ljubljana).

Poštna hranilnica, odnosno njene podružnice, smejo zavrnuti prošnjo za sprejem k čekovnemu prometu, ne da bi navedle razlog za zavrnitev.

S pomočjo čekovnega računa pri kateremkoli zavodu se lahko disponirajo izplačila pri vseh posredujočih blagajnicah (poštah) v kraljevini in se s položnicami tega računa lahko vplačujejo zneski pri vsaki posredujoči pošti v kraljevini. Zato je za vsakega, ki želi pristopiti k poštnemu čekovnemu prometu v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, najbolje, da si pusti otvoriti čekovni račun pri onem zavodu, s katerim ima najhitrejšo in najpogostejšo poštno zvezo in s katerim lahko najhitreje občuje.

Za prijavo pristopa k poštnemu čekovnemu prometu služi tiskovina št. 101 Š., ki se dobi brezplačno pri poštni hranilnici v Beogradu, pri poštnih čekovnih zavodih v Ljubljani, Sarajevu in Zagrebu, in pri vsaki posredujoči pošti. Vendar imajo posredujoče pošte samo pristopne prijave onega zavoda, v čigar področju leže, ter se mora zaradi tega v svrhu prijave pristopa k čekovnemu prometu pri drugem zavodu pristopnik pismeno obrniti neposredno na dotični zavod.

Če zaprosi za pristop pravna oseba (tvrdka, delniško društvo, oblast, urad, družba ali zavod), mora z listinami dokazati, da obstoji kot taka, da ima za to sankcijo pristojne oblasti ter da sme in na kateri način sme disponirati s svojo imovino (n. pr. z izpiskom iz trgovinskega registra, z društvenimi pravili itd.).

Prijava za pristop, odnosno izpolnjena pristopnica, se lahko odda pri katerikoli posredujoči pošti ali pa se lahko neposredno pošlje dotičnemu zavodu. Pošta, odnosno zavod, ima pravico zahtevati, da se pristopnik legitimira.

Pristopnik lahko že pri oddaji izpolnjene pristopnice posredujoči pošti vplača osnovno vlogo Din 100— in ceno za tiskovine, naročene obenem s pristopnico.

Osnovno vlogo mora pristopnik vplačati najkasneje tekom enega meseca po obvestitvi o sprejemu k čekovnemu prometu, sicer bi se mu otvorjeni račun zopet zatvoril.

Osnovna vloga ostane na čekovnem računu do saldiranja (zatvoritve) dotičnega čekovnega računa.

3. Prijava podpisov disponentov.

Obenem z obvestilom, da se je otvoril čekovni račun, pošlje zavod lastniku novega čekovnega računa tudi potrebno število tiskovin, na katerih mora lastnik računa prijaviti imena in svojerodne podpise onih oseb, katere pooblašča za razpolaganje z imovino svojega čekovnega računa, obenem pa mora tudi navesti, na kak način bodo ti upravičenci podpisovali, t. j. posamezno ali kolektivno, in če je za veljavnost podpisov potreben tudi odtisek kakega, odnosno katerega žiga. Pravilno izpolnjene prijave podpisov disponentov mora lastnik čekovnega računa čimprej vrniti zavodu, od katerega jih je prejel. Tiskovine (formularji) za prijavo podpisov se pošljejo neposredno lastniku računa v priporočenem, s povratnico oddanem pismu z označbo: «V lastne roke»; lastnik računa mora te formularje skrbno hraniti, ker nosi sam vso odgovornost in škodo za eventualno zlorabo.

Čim nastane kaka izmena oseb, upravičenih za podpisovanje, mora lastnik računa to takoj javiti svojemu zavodu in mu neutegoma sporočiti, kateri podpisi niso več veljavni, ter eventualno zaprositi za formularje za prijavo novih podpisov. Prijavljeni podpisi so za zavod veljavni do njih pismenega preklica, odnosno do predložitve nove prijave podpisov s strani lastnika računa.

4. Tiskovine za čekovni promet.

Za vplačevanje zneskov na čekovne račune služijo: položnice (uplatnice, uplatni listi), na katerih je natisnjena številka in ime lastnika čekovnega računa. Za dispozicijo z imovino na čekovnem računu za izplačila pa služijo: a) čeki (na prinositelja se glaseči blagajniški čeki) za izplačila v gotovini pri blagajni zavoda in b) nalogi za izplačilo za vsa ostala izplačila.

Položnice se izdajajo samo v paketih po 100 komadov, čeki in nalogi za izplačilo pa v zvezkih po 50 komadov po ceni, ki je odrejena po tarifi (glej dodatek). Lastnik čekovnega računa sme uporabljati samo tiskovine uradne izdaje svojega zavoda, katere tiskovine naroča ob priliki pristopa s pristopnico ali pa kasneje s tiskovino št. 122 (naročilo tiskovin za udeležence v čekovnem prometu); slednje tiskovine prejema brezplačno od svojega zavoda obenem z vsako pošiljatvijo tiskovin ali pa na izrecno zahtevo. Pristojbine za naročene tiskovine se odpišejo od čekovnega računa. Tiskovine se morajo pravočasno (vsaj 14 dni pred izčrpanjem zaloge) naročiti, ker se šele na podlagi naročila opremljajo z donatiskom. Naročilo morajo podpisati iste osebe, ki so prijavljene za podpisovanje dispozicij na dotičnem čekovnem računu (glej točko 3.).

5. Kako se vrši čekovni promet.

Vse posredujoče pošte v kraljevini kakor tudi vsi denarni zavodi v tu- in inozemstvu, s katerimi je sklenjen tozadevni dogovor, sprejemajo vplačila za račun lastnika čekovnega računa na podlagi pravilno izpolnjenih položnic ter izvršujejo za njegov račun izplačila na podlagi čekovnih nakaznic, overovljenih od poštne hranilnice, odnosno čekovnih zavodov. Razen tega izplačuje tudi blagajnica dotičnega zavoda, ki vodi disponentov čekovni račun,

njegove nanjo izdane (blagajniške) čeke ter izvršujejo, odnosno posredujejo, poštna hranilnica in čekovni zavodi virmaniranje (pripisovanje) zneskov na vse (pri kateremkoli zavodu) obstoječe čekovne račune in na tekoče račune onih denarnih zavodov v tu- in inozemstvu, s katerimi je sklenjen dogovor.

O vsaki izpremembni na čekovnem računu se obvešča lastnik čekovnega računa z izpiskom iz čekovnega računa, iz katerega razvidi tudi stanje svoje imovine. Za dneve, v katerih ni nobene izpremembe na računu, se izpisek ne pošilja. Pošiljanje izpiskov nadomešča korespondenco.

Lastnik računa sme vsak čas razpolagati s svojo imovino, ki mu je bila z računskim izpiskom naznanjena, v kolikor presega Din 100.—. Dispozicije se izvršujejo namreč samo v toliko, v kolikor je dovolj imovine na dotičnem čekovnem računu po odbitku osnovne vloge, drugače se pa ček, odnosno nalog za izplačilo, ne izvrši, marveč se prvi vrne prinositelju, drugi pa lastniku čekovnega računa z navedbo razloga, iz katerega se dispozicija ni izvršila. V vsakem takem primeru se obremeni dotični čekovni račun s pristojbino za čeke, odnosno naloge za izplačilo brez kritja, ki znaša po tarifi Din 2.— (glej dodatek). Čim bi se pri posameznem čekovnem računu češče primerile dispozicije preko razpoložljive imovine, sme poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod, dotični čekovni račun saldirati (zatvoriti).

6. Vplačila (pripisi).

V čekovnem prometu se zneski vlagajo za lastnike čekovnega računa:

- a) z vplačanimi položnicami lastnika čekovnega računa;
- b) s poštними nakaznicami, odpremljenimi ali prenešenimi na njegov čekovni račun s strani pooblaščenega pošte;

- c) z virmanskimi nakaznicami, izdanimi v njegovo korist od kateregakoli udeleženca v čekovnem prometu, in
- č) s pripisovanjem obresti in dohodkov iz poslov, katere izvrši poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod, po nalogu in za račun lastnika čekovnega računa (n. pr. pripis zneska od realiziranih kuponov deponiranih vrednostnih papirjev, prodajne cene iz depota prodanih vrednostnih papirjev itd.).

Višina imovine na čekovnem računu je neomejena.

7. Izplačila (odpisi).

Odpisi od čekovnih računov se vrše izključno le na podlagi dispozicij lastnikov razen odpisov za pristojbine in provizije po splošni tarifi, katero izdaja gospod minister za pošto in brzojav (glej dodatek).

Lastnik čekovnega računa izdaja svoje dispozicije:

A. Bodisi s č e k o m (blagajniškim), če želi, da se njemu ali prinositelju izplača v čeku označeni znesek v gotovini pri blagajni zavoda, ki vodi njegov čekovni račun. Dovoljeno je na zadnji strani čeka z indosmanom označiti osebo, kateri naj se ček izplača; v tem primeru se ček izplača le proti potrdilu in dokazilu istovetnosti naslovnika, da se na ta način onemogoči izplačilo nepoklicani osebi. Z označbo na zadnji strani (z indosmanom) se lahko odredi izplačilo zneska na katerikoli naslov tudi s čekovno ali poštno nakaznico ali z denarnim pismom, lahko se pa tudi zahteva prepis zneska kateremukoli čekovnemu računu; v tem primeru se pretvori ček v nalog za izplačilo ter se izvrši po predpisih za naloge za izplačilo.

B. Bodisi z n a l o g o m za izplačilo, ki se izvršuje po pismeni naredbi disponenta:

1.) s čekovno nakaznico, izplačljivo v gotovini pri pošti, v katere vročilnem okraju prebiva prejemnik po naslovu, označenem v nalogu;

2.) z virmanom, t. j. s pripisom zneska čekovnemu računu, označenemu v nalogu ali tekočem računu pri drugem denarnem zavodu, s katerim je to dogovorjeno;

3.) s poštno nakaznico na naslov, ki je označen v nalogu, in sicer za prejemnike v inozemstvu ali pa v krajih, katerih pošte še ne opravljajo poštnega čekovnega prometa;

4.) z denarnim pismom na naslov, ki je označen v nalogu, in sicer pri nakazilih, ki se ne morejo izvršiti niti s čekovno niti s poštno nakaznico, nadalje pri nakazilih v inozemstvo, ki se morajo izvršiti v gotovi vrsti denarja, ali končno, če disponent v nalogu to izrecno zahteva;

5.) z uporabo disponiranega zneska za posle, katere je lastnik čekovnega računa poveril svojemu zavodu (n. pr. nakup vrednostnih papirjev ali deviz za disponentov račun, honoriranje menic, domiciliranih pri poštni hranilnici itd.).

8. Višina posameznih vplačil in izplačil.

S položnico lahko vsakdo brezplačno vplača poljubni, glede višine neomejeni znesek pri vsaki posredujoči poštni blagajni (pošti).

S čeki ali z nalogi za izplačilo se smejo disponirati:

- a) v virmanu (potom pripisa na katerikoli drug čekovni račun) neomejeni zneski;
- b) pri izplačilih v gotovini (s čekovno ali poštno nakaznico, z denarnim pismom) pa načeloma le zneski do Din 20.000.—. V skupnem nalogu za izplačilo se sicer lahko zbere več enakovrstnih dispozicij za izplačilo v gotovini v eno dispozicijo, ki presega Din 20.000.—, posamezna dispozicija

pa tudi v tem primeru ne sme presegati dinarjev 20.000.—. Vendar direkcija pristojnega zavoda lahko dovoli računovodniku z izredno velikim prometom na njih izrecno prošnjo, da smejo z enim čekom ali nalogom za izplačilo disponirati tudi zneske preko Din 20.000.—; pogoji in točna navodila za take dispozicije se v tem primeru izdajo lastniku z rešitvijo njegove prošnje.

9. Vplačila s položnicami.

Lastnik čekovnega računa mora vse osebe, tvrdke itd., s katerimi vzdržuje poslovne zveze, opremiti s svojimi položnicami, nabavljenimi pri svojem zavodu po točki 4. Razpošiljanje položnic se najprimerneje izvrši na ta način, da se vsaki fakturi ali računu ali pozivu na predplačilo, plačilu obroka, odnosno članarine, priloži potrebno število položnic.

Položnice (uplatni listi) so sestavljene iz treh delov, in sicer iz: 1.) prejemnice (priznanice), 2.) položnice (uplatnice) in 3.) vpisnice (upisnice) [glej prilogo 1.]. Na vseh treh delih je donatisnjena številka čekovnega računa, na prvih dveh delih (prejemnici in položnici) pa razen tega tudi ime lastnika čekovnega računa, v korist katerega se z dotično položnico lahko izvrši vplačilo. S položnico se lahko brezplačno vplača za čekovni račun, ki je na njej označen, glede višine neomejeni znesek pri vsaki posredujoči blagajni (pošti, poštni hranilnici ali čekovnem zavodu) kakor tudi pri denarnem zavodu, s katerim se je poštna hranilnica tozadevno dogovorila. Vplača lahko vsakdo brez legitimacije. V svrhu vplačila s položnico je treba samo oddati pri dotični blagajni obenem z denarjem tudi položnico, ki mora biti v vseh treh delih v redu izpolnjena, in sicer s črnilom, pisalnim strojem ali s tiskom. Na prejemnici (priznanci) mora biti znesek, ki se vplača, pisan s številkami in z besedami, na

položnici in vpisnici (2. in 3. delu položnice) mora biti vpisan isti znesek s številkami, razen tega ime in naslov vplačnika na položnici (2. delu) pa tudi dan vplačila. Ostale službene podatke vpisuje sprejemna blagajna. Neizpolnjeni prostor pred in za zneski v številkah in besedah se mora prevleči z debelimi vodoravnimi črtami. Datum na položnici (2. delu) mora točno odgovarjati dnevu izvršenega vplačila, sicer mora sprejemna blagajna zahtevati od vplačnika, da datum popravi in popravek potrdi s svojim podpisom.

Lastniki čekovnih računov lahko izvršujejo vplačila na tuje položnice tako, da prilože izpolnjenim položnicam nalog za izplačilo za skupni znesek položnic in odpremijo vse svojemu zavodu v izvršitev.

Potrjeno priznanico (prejemnico, t. j. 1. del položnice) vrne sprejemna blagajna vplačniku za dokaz izvršenega vplačila. Položnico (2. del) prejme lastnik čekovnega računa od svojega zavoda po izvršenem pripisu zneska čekovnemu računu obenem z računskim izpiskom, da vidi, od koga je bil znesek vplačan. Zadnja stran položnice (2. dela) se lahko porabi za pismena sporočila lastniku čekovnega računa; v tem primeru se mora na zadnji strani položnice prilepiti znamka v vrednosti poštna dopisnice. Če je vplačnik v navadnem dopisovanju oproščen poštnine, mu seveda tudi takega pismenega sporočila na položnici ni treba frankirati, pripisati pa mora označbo, ki je predpisana za poštna pošiljke: «Poštnine prosto». Vpisnica (3. del položnice) služi kot dokument za pripis zneska čekovnemu računu ter ostane pri zavodu, ki vodi dotični čekovni račun.

Razen posredujočih pošt sprejemajo vplačila na položnice tudi one pomožne pošte in selski pismo-
noše, ki so dodeljeni posredujoči pošti. Za vsako tako vplačilo pa se mora v naprej poravnati pristojbina, ki je za to določena (glej dodatek).

10. Vplačila s poštnimi nakaznicami.

A. Lastnik čekovnega računa lahko pooblasti pošto svojega področja, da mu ne izplačuje poštnih nakaznic (razen brzojavnih in ekspresnih), marveč da zneske nakaznic vplačuje na njegov čekovni račun. Razen pooblastila mora v tem primeru lastnik čekovnega računa oddati pošti tudi zadostno zalogo svojih položnic in jo vedno pravočasno dopolniti. Tiskovine št. 107 Š za pooblastila izdaja pošta brezplačno lastnikom čekovnega računa.

Pošta podpisuje v tem primeru priznanice poštnih nakaznic za naslovnika na podlagi pooblastila, polaga vsak dan vsoto vseh poštnih nakaznic, ki jih je za njega prejela, s položnico na njegov čekovni račun in ga obvešča o izvršenem prenosu z izročanjem odrezkov od dotičnih nakaznic.

B. Vsak lastnik čekovnega računa lahko naslavlja poštna nakaznica neposredno na svoj čekovni račun (n. pr. Poštnemu čekovnemu zavodu v Ljubljani v korist čekovnega računa št. 24.024 Izvozna banka, Ljubljana); istotako lahko tudi zahteva, da se zneski, pobrani iz poštnih nalogov in povzetij, nakažejo neposredno njegovemu čekovnemu računu s tem, da se dotične poštna nakaznica naslove na njegov čekovni račun ali da priloži dotični poštni pošiljki položnico onega čekovnega računa, kateremu naj se vplačani znesek pripiše.

Ako zapazi poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod, da lastnik čekovnega računa ne fazpošilja svojih položnic, marveč da si pusti redno naslavljeni vplačila s poštnimi nakaznicami, lahko odkloni vnovčenje (inkaso) poštnih nakaznic za dotičnega lastnika čekovnega računa.

11. Vplačila v virmanu.

Dispozicijo lastnika čekovnega računa v korist kateregakoli drugega lastnika čekovnega računa izvrši poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod (če se

dispozicija ne glasi izrecno na nakazilo v gotovini), brez gotovine z enostavnim knjiženjem, t. j. znesek se na podlagi naloga za izplačilo odpiše od čekovnega računa disponenta ter se isti znesek pripiše čekovnemu računu prejemnika; ta način izvrševanja dispozicij se nazivlje «virman». Dolžnost poštne hranilnice, odnosno čekovnih zavodov, je, da izvršujejo čim več dispozicij v virmanu; ta način izvrševanja dispozicij je namreč za udeležence v čekovnem prometu najcenejši, ker se za virmaniranje ne zaračunava nobena provizija. Da si lastnik čekovnega računa prihrani čim največ stroškov za provizijo, mora pri vsaki dispoziciji paziti, če nima prejemnik svojega čekovnega računa. To razvidi iz «Seznama lastnikov čekovnih računov», katerega izdaja uradno poštna hranilnica za vse čekovne račune v naši kraljevini.

Da bi se virmanski promet čim najbolj razširil, se priporoča lastnikom čekovnega računa, da si puste natisniti v zaglavju svojih pisem in zavitkov razen svojega naslova, odnosno svoje firme, tudi številko svojega čekovnega računa.

12. Ostala vplačila.

Obresti in vplačani zneski iz transakcij, katere izvršuje poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod po nalogu in za račun lastnika čekovnega računa, se pripisujejo njegovemu čekovnemu računu, če ni morebiti v odnosnem nalogu izrecno odrejeno kaj drugega.

13. Dispozicije lastnikov čekovnih računov.

Lastnik čekovnega računa, odnosno od njega v to pooblaščen in za podpisovanje dispozicij zavodu prijavljena oseba, lahko vsak čas razpolaga z imovino na čekovnem računu, ki mu je bila javljena z zadnjim računskim izpiskom, v kolikor presega osnovno vlogo Din 100.—. Dispozicije se smejo

vršiti samo z uradnimi tiskovinami, naročenimi po določilih točke 4., in sicer: s čeki ali z nalogi za izplačilo.

A. Č e k i (glej prilogo 2).

Čeki se glase na prinositelja ter služijo za izplačila v gotovini pri blagajni onega zavoda, ki vodi disponentov čekovni račun. Na čeku sta natisnjena ime in številka čekovnega računa lastnikovega, v čigar breme se dispozicija izvrši. Čeki se naročajo po točki 4. Na čeku se mora vpisati kraj in datum izdajanja ter znesek z besedami in številkami. Ček mora biti podpisan od one osebe, odnosno onih oseb, katerih podpisi so zavodu prijavljeni po točki 3. Znesek, na katerega se ček glasi, mora biti izražen tudi s kontrolnimi številkami na desni strani čeka v svrhu, da se prvotno vpisani znesek po izdaji čeka ne more potvoriti v večji znesek. Od kontrolnih številk se odstrižejo vse one, ki so višje od številke, iz katerih je sestavljen na čeku označeni znesek. N. pr. za znesek Din 8056.— se odstrižejo: cela prva vrsta (desettisoči), številka 9 v drugi vrsti (tisočice), cela tretja vrsta (stotice), številke 6 do 9 v četrti vrsti (desetice) in številke 7 do 9 v peti vrsti (ednice) na sledeči način:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9

1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5				
1	2	3	4	5	6			

Pri čekih na Din 100.000.— se ne odreže nobena kontrolna številka. Čeki, na katerih ni znesek označen tudi s kontrolnimi številkami, se ne izplačujejo (honorirajo). Razen tega mora vsak ček biti na zadnji strani opremljen tudi s taksno znamko (s kolkom) po pripombi k tar. št. 36 Zakona o taksah.

Vsak poštni ček ima kupon, na katerem disponent zabeleži, kdaj, za kateri znesek in komu je bil ček izdan.

Poštni čeki se morajo v svrhu izplačila predložiti blagajni onega zavoda, ki vodi disponentov čekovni račun, ter se izplačujejo (v kolikor ne presegajo Din 20.000.—) brez vsakega aviza v gotovini, po izvršeni cenzuri in likvidaciji.

Poštni ček se lahko brez vsakega indosmana prenaša iz rok v roke, ker se glasi na prinositelja in se vsled tega pri plačilu ne zahteva nobena legitimacija od prinositelja. Če bi pa disponent želel, da se poštni ček izplača samo gotovi osebi, lahko to osebo označi na zadnji strani čeka ter se v tem primeru ček izplača samo proti dokazu istovetnosti in potrdilu prejema s strani označenega prejemnika.

Imetnik poštnege čeka, ki noče dvigniti zneska v gotovini pri blagajni dotičnega zavoda, lahko z označbo na zadnji strani čeka — z indosmanom — zahteva:

1.) da se znesek čeka pripiše njegovemu ali kateremukoli drugemu čekovnemu računu ali tekočemu računu pri banki, s katero je sklenjen tozadevni dogovor;

2.) da se znesek izplača v gotovini pri katerikoli pošti s čekovno ali poštno nakaznico ali z denarnim pismom na naslov kateregakoli prejemnika, ki ga označi na zadnji strani čeka.

V teh primerih se ček lahko pošlje v zavitku onemu zavodu, ki vodi čekovni račun izdajatelja čeka, ali pa se odda osebno dotičnemu zavodu. Ponovno se poudarja, da izplačuje poštnne čeke samo

blagajna onega zavoda, ki vodi disponentov čekovni račun. Vse ostale posredujoče blagajne, torej tudi vse pošte, ne smejo izplačevati poštnih čekov, marveč mora prejemnik, ki bi želel izplačilo pri pošti, z označbo na zadnji strani čeka — z indosmanom — zahtevati od pristojnega zavoda, da mu doloži denar na določeni naslov s čekovno ali pošno nakaznico ali z denarnim pismom.

B. Nalog za izplačilo (glej prilogo 3).

Vse ostale dispozicije iz čekovnega računa se izvršujejo z nalogi za izplačilo. Na vsakem nalogu za izplačilo sta natisnjena ime in številka čekovnega računa, v čigar breme se dispozicija izvrši. Nalogi za izplačilo se naročajo po točki 4.

Nalog za izplačilo sestoji iz treh delov, in sicer iz naloga, nakaznice in kupona. V nalogu mora disponent vpisati: kraj in datum izdavanja, znesek s številkami in z besedami, točni naslov prejemnika in — če potrebno — tudi način, na kateri naj se po njegovi želji nalog izvrši. Disponirani znesek mora razen tega biti izražen tudi s kontrolnimi številkami v levem spodnjem kotu naloga na enak način kakor pri čekih (glej isto točko pod A.) z edino razliko, da se odvišne številke ne odstrižejo, marveč samo prečrtajo z debelo črto. Nalog mora biti podpisan s strani one osebe, odnosno onih oseb, katerih podpisi so zavodu prijavljeni za podpisovanje dispozicij (glej točko 3.). Ovoj zvezka nalogov za izplačilo je urejen tako, da na njem lahko vodi lastnik evidenco o izdanih nalogih za izplačilo.

Ako prejemnik z nalogom nakazanega zneska nima čekovnega računa, in če v naslovu prejemnika označena pošta vrši čekovno službo, tako da se more nakazilo izvršiti v gotovini s čekovno nakaznico, mora disponent izpolniti tudi 2. del naloga, t. j. čekovno nakaznico. V razpredelku «izplačilni pogoji» se vpišejo eventualni pogoji za izplačilo, kakor n. pr.:

«Lastnoročno» ali «Ne izplačati pred 1. decembrom 1923» ali «Obvestilo o izplačilu», odnosno «Povratnica», če želi disponent posebno potrdilo o izvršenem izplačilu, ali «Protipotrdilu vodstva» ali «Protipotrdilu, da otrok živi» ali «Protipotrdilu, da je prejemnik navezan na podporo» itd. V teh primerih se izplača čekovna nakaznica samo tedaj, če so zahtevani pogoji izpolnjeni. Za taka pogojna izplačila se zaračunava posebna pristojbina po tarifi (glej dodatek). V čekovni nakaznici se mora vpisati: znesek s številkami in z besedami, ime pošte, ki naj izvrši izplačilo, in točen naslov prejemnika. V primeru, da ima prejemnik zneska svoj čekovni račun, se prečrtajo v tiskanem besedilu nakaznice besede: «izplača pošta», tako da ostane besedilo: «naj pripiše čekovni zavod v . . . . .» ter se pripiše kraj dotičnega zavoda, ki vodi prejemnikov čekovni račun. Virman se naroča v vsakem primeru onemu zavodu, ki vodi disponentov čekovni račun, t. j. zavodu, kateri je izdal disponentu tiskovine. Mesto naslova prejemnikovega se vpišeta ime in številka čekovnega računa, kateremu naj se pripiše disponirani znesek. Za virmane niso dovoljeni nobeni izplačilni pogoji ter ostane razpredelek «izplačilni pogoji» prazen. Razen 1. in 2. mora disponent izpolniti tudi 3. del naloga, t. j. kupon; na njem se vpiše pod tekstom «za prejemnika»: točen naslov istega, odnosno njegov čekovni račun, in nakazani znesek s številkami. Ker se kupon o priliki izplačila, odnosno izvršenega virmana, izroča, odnosno pošilja prejemniku, se njegova zadnja stran lahko brezplačno uporabi za korespondenco kakor pri poštnih nakaznicah. Pri tem je treba paziti, da se sporočila pišejo le na zadnji strani kupona, ker samo ta ostane v rokah prejemnikovih.

Če zahteva disponent, da se disponirani znesek pošlje s pošto nakaznico ali v denarnem pismu (če

dostavna pošta ne vrši čekovne službe ali iz kateregakoli drugega razloga), ni treba izpolniti niti 2. niti 3. dela naloga za izplačilo, marveč se samo v 1. delu naloga naznači način izvršitve dispozicije (n. pr. Dragotinu Jovanoviću v Pirotu, Travnička ulica br. 46, s poštno nakaznico ali z denarnim pismom), preko 2. dela (čekovne nakaznice) pa se samo napiše «s priloženo poštno nakaznico» ali «z denarnim pismom». V primeru dispozicije, izvršljive s poštno nakaznico, mora disponent naloga priložiti na naslov prejemnika izpolnjeno poštno nakaznico. Poštnino, odnosno ostale stroške, zaračunava izvršujoči zavod v breme disponentovega čekovnega računa.

Če disponent ne bi v nalogu naznačil, na kak način naj se izvrši dispozicija, jo izvede poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod, na najprimernejši ali najcenejši način.

Z nalogom za izplačilo se lahko disponira tudi vplačilo na tuje položnice, t. j. na položnice drugih čekovnih računov; v tem primeru vpiše disponent na nalogu namesto prejemnikovega naslova besede: «glasom priloženih..... (število komadov) položnic», preko 2. dela naloga (čekovne nakaznice) pa napiše n. pr. «6 položnic priloženih» ter priloži pravilno izpolnjene položnice onih lastnikov čekovnih računov, v katerih korist naj se zneski plačajo iz njegovega čekovnega računa. Vsota vseh vplačil glasom položnic mora biti enaka znesku, ki je označen v nalogu.

C. Skupni nalog za izplačilo.

Če mora lastnik čekovnega računa istočasno izvršiti več dispozicij (izplačil), mora za vsako izpolniti posebni nalog za izplačilo v vseh treh delih.

Če mora lastnik čekovnega računa pogosteje izvrševati po več dispozicij hkrati, tako da bi ga izpolnjevanje in podpisovanje poedinih nalogov

preveč obremenjevalo, lahko zaprosi direkcijo svojega zavoda za dovoljenje, da sme z enim samim nalogom za izplačilo disponirati vse dispozicije, ki naj se na isti način izvrše, t. j. vse s čekovnimi nakaznicami ali vse s poštnimi nakaznicami ali vse v virmanu izvršljive dispozicije itd. (Kot istovrstna se morejo smatrati samo taka izvršljiva nakazila s čekovnimi nakaznicami, ki se izplačajo v področju iste poštne direkcije, od nakazila v virmanu pa le ona, ki se vsa pripišejo čekovnemu računu pri istem zavodu). Direkcija zavoda izda v tem primeru lastniku čekovnega računa dovoljenje, da vse istovrstne dispozicije izvrši z enim samim nalogom za izplačilo, kateremu priloži seznam za skupni nalog za izplačilo, tiskovina št. 114 Š, ali pa za vsako dispozicijo posebej izpolnjene čekovne (virmanske) nakaznice, ki se naročajo v ta namen pri pristojnem zavodu po točki 4. Naročilo teh čekovnih nakaznic se izvrši le za tiste računometnike, ki so si izposlovali prej omenjeno dovoljenje od direkcije zavoda. V teh nakaznicah sta že natisnjena ime in številka čekovnega računa (pri naročilih nad 10.000 komadov), sicer se pa morajo ti podatki vpisati v čekovne nakaznice ob priliki dispozicije, ko se morajo razen tega vpisati tudi: serija in številka naloga za izplačilo, s katerim se dotični zneski disponirajo. Če želi lastnik čekovnega računa istočasno disponirati več zneskov s poštnimi nakaznicami, vpiše v nalog samo «glasom priloženih . . . . . (število komadov) poštnih nakaznic» in zapiše iste besede tudi preko 2. dela naloga, t. j. preko čekovne nakaznice. V vseh primerih, v katerih se z enim nalogom za izplačilo disponira več nakazil, mora biti skupni znesek izplačil enak znesku, označenem v nalogu.

Za tiskovino «seznam za skupni nalog za izplačilo» in za posebne čekovne izkaznice se plačajo pristojbine po tarifi (glej dodatek).

Č. Trajni nalog za izplačilo.

Če želi lastnik čekovnega računa, da se izplačuje na določeni naslov gotov znesek redno v obrokih (n. pr. vsaki mesec ali vsakega 1. v tromesečju itd.), lahko izda trajni nalog za izplačilo, ki velja do preklica. V tem primeru izpolni samo 1. del naloga za izplačilo. Roki za izplačilo se morajo podčrtati, v 2. delu naloga za izplačilo, t. j. preko čekovne nakaznice, pa se izpiše označba trajni nalog za izplačilo. Poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod, lahko odkloni izplačilo po trajnem nalogu za izplačilo, če bi se ista lahko izvršila na enostavnejši način ali če bi bilo poslovanje zavoda z izvrševanjem trajnih nalogov za izplačilo preveč obremenjeno.

14. Preklic poštnega čeka ali naloga za izplačilo.

Disponent lahko prekliče vsak ček, odnosno nalog za izplačilo, dokler ni izvršen. Preklic je treba pismeno ali brzojavno sporočiti onemu zavodu, ki vodi disponentov čekovni račun. Brzojavni preklic se mora razen tega pismeno potrditi.

15. Postopek z izpolnjenimi nalogi za izplačilo.

Redno izpolnjeni nalogi za izplačilo se pošiljajo onemu zavodu, ki vodi disponentov čekovni račun. Za pošiljanje teh nalogov se uporabljajo zavitki uradne izdaje, tiskovina št. 123 Š, ki se naročajo po 50 komadov po točki 4. teh navodil. Če se uporabljajo drugi zavitki, se morajo označiti z napisom «Čekovni promet», z imenom in številko čekovnega računa disponentovega ter s pristavkom «Poštne prosto».

V čekovnem prometu izvršujejo posredujoče blagajne (pošte) izplačila samo na podlagi doku-

mentov, katere prejema od poštna hranilnice ali od čekovnih zavodov, nikakor pa ne na podlagi dokumentov, katere bi jim eventualno predložili udeleženci v čekovnem prometu; zaradi tega tudi ne smejo posredujoče blagajne (pošte) izplačevati nalogov za izplačilo, ampak se morajo ti poslednji s strani disponentov predlagati v izvršitev neposredno onemu zavodu, ki vodi njihov čekovni račun.

16. Pristojbine.

Poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod, zaračunava v čekovnem prometu — razen zgoraj označenih specialnih pristojbin (za tiskovine) po tarifi — še sledeče pristojbine:

1.) Manipulacijsko pristojbino po 20 par za vsako izpremembo do višine Din 5000.— (pripis ali odpis na čekovnem računu); pri zneskih nad Din 5000.— se zaračunava ta pristojbina za vsakih začelih Din 5000.—. Če se z enim samim nalogom za izplačilo nakaže hkrati več izplačil (skupni nalog za izplačilo), se ta pristojbina zaračuni za vsako postavko skupnega naloga za izplačilo.

2.) Provizijo za vsak odpis od čekovnega računa, in sicer po $\frac{1}{2} \text{‰}$ (pol pro mille) od disponiranega zneska. Provizija se pa ne zaračunava: a) pri vseh dispozicijah, ki se izvršujejo v virmanu, in b) pri vseh pristojbinah in provizijah, ki se odpisujejo od čekovnega računa v korist poštna hranilnice, odnosno čekovnega zavoda.

Vse pristojbine se pobirajo potom odpisa od dotičnega čekovnega računa. Pristojbine, navedene pod 1.) in 2.), se zaračunijo dotičnemu lastniku navadno po odpravi 25 do 30 računskih izpiskov, vsekakor pa konec leta.

Razen navedenih pristojbin plača lastnik čekovnega računa ob priliki naročila tiskovin po točki 4.

pristojbine za tiskovine po tarifi (glej dodatek). Te slednje pristojbine se vplačajo ob priliki pristopa k čekovnemu prometu obenem z osnovno vlogo, pri poznejših naročilih pa se odpisujejo od čekovnega računa.

17. Obrestovanje imovine na čekovnem računu.

Imovina na čekovnem računu se obrestuje po obrestni meri, katero odreja g. minister za pošto in brzojav v sporazumu z gg. ministroma za finance ter za trgovino in industrijo. Tačas veljavna obrestna mera je razvidna iz dodatka. V svrhu izračunanja obresti se deli poslovno leto na 24 perijod ter se v vsaki obrestovalni perijodi obrestuje le ona najmanjša imovina, ki je bila skozi vso perijodo na čekovnem računu, v soglasju z določilom člena 24., odstavka 2., zakona o poštnem hranilnem, čekovnem in virmanskem prometu z dne 30. novembra 1921.

Obresti se odobrujejo čekovnemu računu dne 31. decembra vsakega leta ali ob priliki saldiranja čekovnega računa.

18. Izpremembe v pravnih odnošajih udeležencev v čekovnem prometu.

Izpremembe v pravnih odnošajih lastnika čekovnega računa, ki so važne za njegov čekovni račun, se morajo javiti zavodu, ki vodi dotični čekovni račun. Važne izpremembe je treba dokazati z javnimi listinami. Ako se to ne zgodi, poštna hranilnica, odnosno čekovni zavodi, niso odgovorni za škodo, ki bi utegnila nastati iz tega, ker ji izpremembe niso bile znane.

Vsa v čekovnem prometu dana pooblastila (n. pr. za podpisovanje dispozicij) so za lastnike čekov-

nega računa obvezna do preklica, t. j. dokler lastnik čekovnega računa pismeno ne sporoči svojemu zavodu, da je pooblastilo zgubilo svojo moč.

Ako želi lastnik čekovnega računa, ki izpremeni svojo firmo, da se izpremeni tudi naziv čekovnega računa, mora istočasno z naznanilom nove firme dokazati, da je nova firma upravičena razpolagati z imovino stare firme, t. j. z imovino, ki je bila na čekovnem računu ob času, ko se je firma izpremenila, in pa z zneski, ki so se ali pa se bodo eventualno še pozneje vplačali s starimi položnicami. Istočasno je treba izmenjati tudi čeke in naloge za izplačilo, ker vsi ti neporabljeni formularji, ki se glase na staro firmo, izgube svojo veljavnost.

Vplačila na podlagi položnic s starim nazivom firme se pripisujejo čekovnemu računu nove firme, če se je izpremenil samo naziv, ne pa tudi številka čekovnega računa.

19. Izstop iz čekovnega prometa.

Lastnik čekovnega računa lahko vsak čas izstopi iz čekovnega prometa s tem, da zahteva, da se njegov čekovni račun saldira. Svoj izstop mora lastnik prijaviti pismeno zavodu, ki vodi njegov čekovni račun. Imovina računa se mu izplača z osnovno vlogo vred tekom 15 dni potem, ko je odpoved došla zavodu. Pravica lastnika čekovnega računa, da tudi v tem času razpolaga z imovino na svojem računu, v kolikor presega osnovno vlogo, se s tem ne krati.

Z druge strani pa ima tudi poštna hranilnica, odnosno čekovni zavod, pravico, da sme vsak čas saldirati račun, ne da bi navedla vzroke za saldacijo.

Preden se izplača imovina saldiranega čekovnega računa, mora lastnik računa zavodu vrniti vse neporabljene čeke in naloge za izplačilo, kolikor jih ima še v rokah.

Vsa vplačila za saldirane čekovne račune se vračajo vplačnikom, odnosno disponentom, s pristavkom, da je dotični čekovni račun saldiran.

20. Reklamacije.

Reklamacije vplačil, izplačil, odpisov, obrestnih in pristojbinskih obračunov itd. se vpoštevajo in rešujejo samo v roku treh let (člen 27. zakona o poštnem hranilničnem, čekovnem in virmanskem prometu). Po preteku tega roka prestane vsako jamstvo poštne hranilnice, odnosno čekovnega zavoda. Za reklamacijo poštnih pošiljatev (poštnih nakaznic, denarnih pisem, povratnic itd.) veljajo reklamacijski roki, ki so določeni v poštnih predpisih. Dopise, ki se nanašajo na reklamacije, je treba na zavitku označiti z besedo «Reklamacija».

21. Zastaranje.

Terjatve iz čekovnih računov brez razlike na to, da-li izvirajo iz izvršenih vplačil ali ostalih poslov, zastarevajo v korist poštne hranilnice, odnosno čekovnega zavoda, brez ozira na pravni položaj lastnika čekovnega računa (po členu 31. zakona o poštnem hranilničnem, čekovnem in virmanskem prometu) v roku 30 let. Vplačilo s strani lastnika čekovnega računa, odnosno vsake njegove dispozicije, prekine zastarenje. Pripisi obresti, odnosno odpisi pristojbin, pa ne prekinjajo roka za zastarenje.

22. Prostost plačevanja taks in poštnine.

Vse vloge v poslih s pošto hranilnico in čekovnim zavodom so oproščene fiskalnih taks, če so te vloge naslovljene na pošto hranilnico, odnosno čekovni zavod, poštna oblastva ali njihove organe, ravno tako pa tudi vloge za sprejem v čekovni promet.

Oproščena so fiskalnih taks tudi vsa sporočila, odnosno naredbe, ki se izdajajo s čekom ali z nalogom za izplačilo, zlasti one, s katerimi se označujejo tretje osebe za prejemnika nakazanih zneskov ali s katerimi se naroča, naj se določenim osebam izdajo poštne nakaznice itd., razen tega pa tudi pooblastila in prejemna potrdila, katera izdajajo stranke poštni upravi.

Poštnine in vseh sporednih taks oproščene so vse dispozicije poštne hranilnice in čekovnih zavodov kot poštnih ustanov v poverjenih jim poslih, ravno tako tudi vse prijave za sprejem v promet poštne hranilnice in čekovnih zavodov in vprašanja strank ter odgovori na ta vprašanja. Poština pa se mora plačati za vsako pošiljatev gotovine ali vrednostnih papirjev zasebnikom ali s strani zasebnikov.

D O D A T E K.

Pristojbine.

I. Za poštni čekovni promet

(glej točko 16.):

1.) manipulacijska pristojbina za vsakih Din 5000.—	Din —·20
2.) pristojbina za pogojna izplačila	„ —·10
3.) provizija od vsakega izplačila	„ $\frac{1}{2}$ ‰
4.) pristojbina za vnovčenje poštnih nakaznic in pripis zneska čekov- nemu računu naslovnika za vsak komad	„ —·10
5.) pristojbina za vsak trajni ček	„ 2.—
6.) pristojbina za obvestilo o izplačilu čekovne nakaznice (povratnice)	„ 1.—
7.) pristojbina za vsako dispozicijo, ki se ne more izvršiti vsled pomanj- kanja kritja	„ 2.—

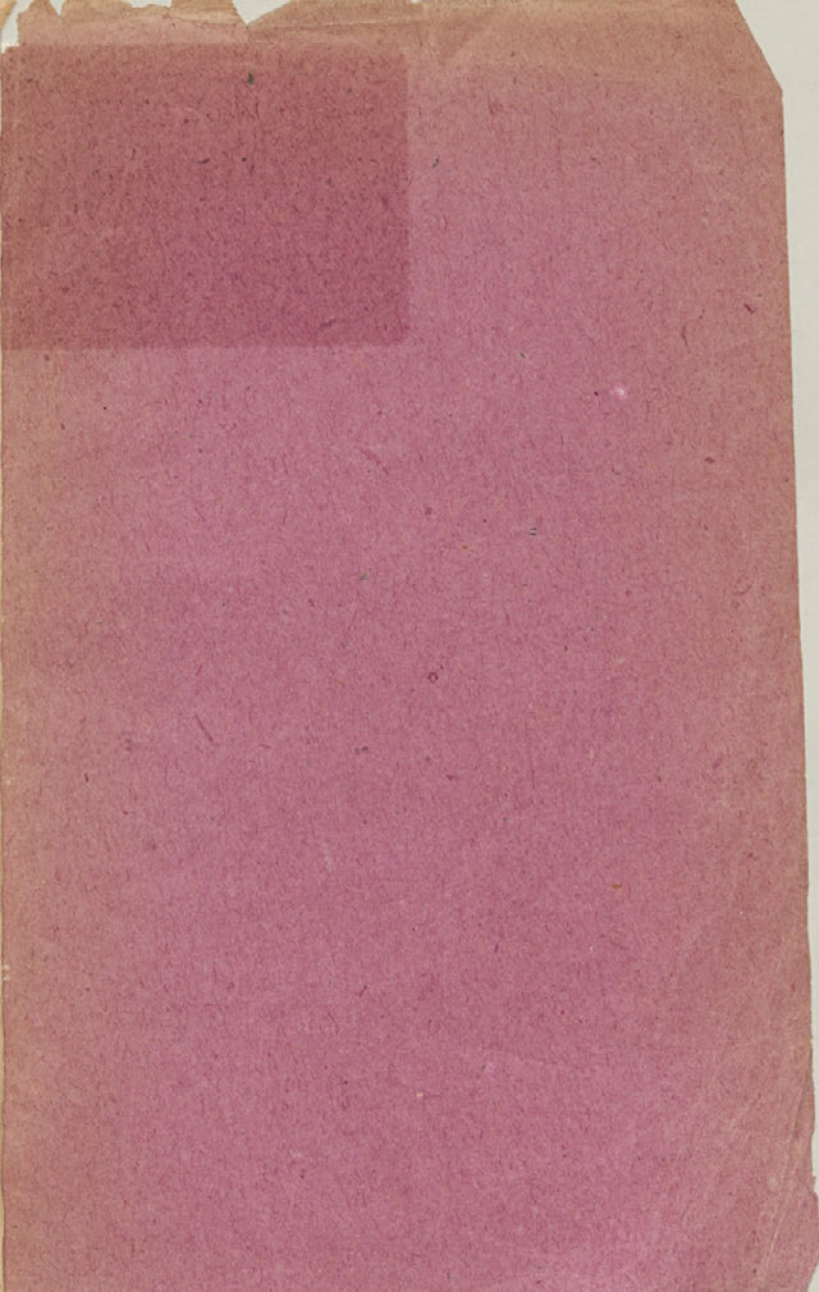
- 8.) pristojbina za odpravo denarnega pisma, po poštni tarifi, razen tega efektivni stroški za paketiranje . . Din .....

II. Za tiskovine v poštnem čekovnem prometu:

1.) položnica, za 100 komadov	Din 10.—
2.) ček, zvezek s 50 komadi	„ 10.—
3.) nalog za izplačila s čekovno nakaznico, zvezek s 50 komadi	„ 20.—
4.) čekovna nakaznica brez naloga za izplačilo, za 50 komadov	„ 10.—
5.) seznam za skupni nalog za izplačilo, za 25 komadov	„ 10.—
6.) zavitek, 50 komadov	„ 15.—

III. Pristojbine za zbiranje:

- Za vsako vplačilo pri pomožni pošti ali selskem pismonoši . . . . . Din —05

Slovenska knjižnica

6K M

B 6203

66009014532

COBISS ©